

MILIEUBELEID AMC 2016 - 2020

TEN GELEIDE

Duurzaamheid en milieuvriendelijkheid zijn alles behalve vrijblijvende kreten. Het AMC werkt al jaren met een zogeheten milieuzorgsysteem: een georganiseerde aanpak om zo goed mogelijk met het milieu om te gaan. We streven ernaar onze prestaties met betrekking tot het milieu voortdurend te verbeteren. We doen dit bijvoorbeeld door ons energiegebruik kritisch te volgen en waar mogelijk te verminderen. We doen dit ook door de toepassing van innovaties die bijdragen aan een vermindering van de belasting van het milieu. Dat is geen verdienste, maar een plicht die wij als belangrijk kennisinstituut graag op ons nemen.

Wat organisaties feitelijk 'aan milieu doen', hangt af van de wettelijke kaders, de convenanten die zijn afgesloten en de visie van de organisatie. In het AMC maken de verschillende divisies en directoraten elk hun eigen milieu-meerjarenprogramma. Zo'n programma is niet in beton gegoten. Jaarlijks wordt bekeken of het programma moet worden bijgesteld. Zowel de behaalde resultaten als de voortdurend wijzigende omstandigheden kunnen daar aanleiding toe geven.

De algemene lijn van het organisatiebeleid is uitgezet in het Meerjarenbeleid Milieu AMC, lopend van 2016 tot en met 2020. Vijf jaren die voor het AMC in het teken staan van een grote bouwopgave. Onze beddentorens worden in deze periode verbouwd en het voorterrein - inclusief entreegebouw - wordt opnieuw ingericht. Ook maken we een begin met het renoveren van de gevels van het AMC-hoofdgebouw. In ons milieubeleid ligt, in samenhang met het bouwprogramma, de aandacht daarom primair bij duurzaam bouwen. Periodiek zullen we bekijken of dit beleidsaccent opportuun blijft, dan wel om aanpassing vraagt.

Belangrijk is ook de in 2014 door het AMC behaalde zilveren Milieuthermometer, een certificering voor duurzaamheid in de zorg. We zullen er alles aan doen om het zilveren niveau te behouden, ook bij strenger wordende eisen en een steeds striktere milieuwetgeving.

In het Meerjarenbeleid Milieu AMC staan alleen bijzondere items beschreven die op duurzaamheid betrekking hebben. Zaken die voor ons 'going concern' zijn, laten we erbuiten. Denk in dit verband bijvoorbeeld aan duurzaam inkopen, scheiden van afval (zoals plastic in meerdere stromen), energiezorg, het verminderen en voorkomen van voedselafval, het verminderen van emissies naar lucht en water, etc.

In oktober 2016 heeft de Raad van Bestuur van het AMC het meerjarig-milieubeleid goedgekeurd. We vertrouwen erop dat we hiermee bijdragen aan een duurzame toekomst!

Prof. dr. Maas Jan Heineman
Lid RvB - portefeuillehouder milieu

MILIEUBELEID AMC

2016 – 2020

Als universitair medisch centrum heeft het AMC een breed takenpakket. Bij alle activiteiten die daaruit voortvloeien, streven we ernaar het milieu te ontzien door een zo beperkt mogelijk gebruik van – bij voorkeur duurzame – energie. Veel aandacht gaat uit naar het voldoen aan alle wettelijke verplichtingen op milieugebied. Dat geldt ook voor het nakomen van de afgesloten milieuconvenanten. Speerpunt van het AMC-milieubeleid is duurzaam en energiezuinig bouwen en verbouwen.

In 2014 kreeg het AMC de zilveren Milieuthermometer toegekend, een certificering voor duurzaamheid in de zorg. Het milieubeleid wordt elk jaar geëvalueerd. Daarbij gaan we ook na of het zaak is het accent te blijven leggen op duurzaam en energiezuinig bouwen, of vanwege nieuwe ontwikkelingen een ander speerpunt te kiezen.

1. Voldoen aan wettelijke verplichtingen

De milieuwetgeving verandert voortdurend. Voorheen werden alle verplichtingen voor bedrijven vastgelegd in de milieuvergunning. Dat gaat nu niet meer op: de vele verplichtingen voor bedrijven zijn tegenwoordig opgenomen in de milieuwetgeving. In de milieuvergunning wordt naar die verplichtingen verwezen. Het gaat om verplichtingen (besluiten en richtlijnen) die veranderen met de stand van de techniek, wat concreet betekent dat de eisen aan bedrijven periodiek worden verscherpt.

Onderstaand de nieuwe wettelijke verplichtingen waaraan het AMC moet voldoen, voor zover de wetgever ons hiervan op de hoogte heeft gesteld.

- Sinds een aantal jaren doet het AMC (verplicht) mee aan de CO₂-emissiehandel. Vanaf 2018 zal het AMC emissierechten moeten aankopen. Het gaat om bedragen van ca. € 200.000,- in 2018 tot ca. € 400.000,- in de jaren daarna (Besluit handel in emissierechten). De hoogte hangt af van de hoeveelheid uitgestoten CO₂ en van de prijs van CO₂-emissierechten. Die laatste prijs kan sterk op- en neergaan omdat er sprake is van beurshandel.
- Sinds enkele jaren moet het AMC voldoen aan de NO_xuitstoot-eisen voor de WKK-systemen (systemen voor warmtekrachtkoppeling) uit de milieuvergunning.
- Sinds 2015 geldt dat het airconditioningsysteem (luchtbehandelingsysteem) gekeurd moet zijn. Voortaan moet het elke vijf jaar opnieuw gekeurd worden (Regeling energieprestatie gebouwen).
- Sinds 2016 moeten zogenoemde Zeer Zorgwekkende stoffen worden geregistreerd. Ook moet regelmatig worden onderzocht of ze door minder risicovolle stoffen kunnen worden vervangen (Activiteitenbesluit). Het gaat dan om stoffen die bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, genetische verandering veroorzaken en/of giftig zijn voor de voortplanting.
- Vanaf 2017 gelden de eisen voor stookinstallaties in het Activiteitenbesluit ook voor het AMC. Zo zijn we verplicht om van de WKK's een ureum-administratie bij te houden en om de warmte-efficiëntie van de WKK's te meten.
- Vanaf 2020 moeten nieuwe gebouwen bijna energieneutraal zijn (Bouwbesluit). Dat wil zeggen: de jaarlijkse hoeveelheid energie die nieuwe gebouwen zelf opwekken moet bijna zo groot zijn als de hoeveelheid die ze verbruiken.

- Met het gebruik van bepaalde koelmiddelen moet het AMC geleidelijk stoppen. Nu al is het verboden ChloorFluorKoolwaterstoffen (CFK)'s aan te schaffen of de koelinstallatie ermee bij te vullen. Vanaf 2020 geldt eenzelfde verbod voor zogeheten maagdelijke f-gassen met een Global Warming Potential (GWP¹) groter of gelijk aan 2500 (Besluit geïsoleerde broeikasgassen en ozonlaag-afbrekende stoffen).

Bovenop deze verplichtingen zal de overheid de komende jaren geregeld met nieuwe richtlijnen en voorschriften komen. Ook daaraan wil het AMC natuurlijk voldoen.

2. Nakomen van de afgesloten convenanten

Op milieugebied heeft het AMC twee convenanten ondertekend: de Meerjarenafspraak Energie-efficiëntie 3 (MJA-3) en de 'Green Deal Nederland op weg naar duurzame zorg', kortweg Green Deal. In het meerjarenprogramma stelt het AMC nadrukkelijk vast beide convenanten te willen naleven.

MEERJARENAFSpraak ENERGIE-EFFICIËNTIE 3

In de MJA-3 is vastgelegd dat het AMC moet beschikken over een werkend energiemanagementsysteem. Bovendien moet de instelling jaarlijks gemiddeld 2% aan primaire energie (dus energiegrondstoffen) besparen. Afsproken is ook de energiebesparingsprojecten op te nemen in een Energie Efficiency Plan (EEP). Directoraat Huisvesting & Techniek heeft de afgelopen jaren een energieborgsysteem opgezet, dat sinds 2016 volop draait. Uiteraard vergt dat onderhoud en aandacht.

In 2016 zal het AMC (Huisvesting & Techniek en de Milieuprogrammagroep) een nieuw EEP opstellen voor de periode 2017–2020. Daarin worden energiebesparende projecten opgenomen die 8 procent aan primaire energie besparen. Naast kleinere projecten gaat het om één groot project.

De renovatie van de beddentorens geeft het AMC de kans om substantiële energiebesparende maatregelen te nemen (zie onder 3). De kleinere projecten kunnen in minder dan vijf jaar worden terugverdiend – vaak al in twee à drie jaar. De terugverdientijd van een groot project is meer dan vijf jaar, omdat zo'n project nooit uitsluitend voor energiebesparing wordt uitgevoerd.

GREEN DEAL

In 2015 heeft het AMC de 'Green Deal Nederland op weg naar duurzame zorg' ondertekend, een convenant tussen de rijksoverheid en een aantal zorginstellingen. Voor het AMC betekent de Green Deal dat het AMC de komende jaren gecertificeerd wil blijven voor de Milieuthermometer Zorg, niveau Zilver. De eisen van die Milieuthermometer zijn sinds 2016 aangescherpt. Voor het Zilveren certificaat moeten nu meer punten worden gehaald.

Met het oog denkt het AMC erover een aantal extra maatregelen te nemen, bijvoorbeeld:

- vervaardiging van schriftelijke milieuvoorlichting voor medewerkers, bezoekers en omgeving;
- ontwikkeling van beleid ter minimalisering van het gebruik van prioritaire (hoogrisico) stoffen;
- beperking van aantal verkeersbewegingen door ritten efficiënter in te delen;
- aanpassing van het duurzaam-inkoopbeleid;
- vervanging van niet-energiezuinige wasmachines;
- ontwikkeling van een reductieplan voor het verminderen van gebruik van gevaarlijke stoffen;
- inzet van grondwater bij het besproeien van het terrein;
- gebruik van duurzaam gekweekte vis en duurzaam vlees in de catering;
- het aanbrengen van laadpunten voor elektrische fietsen en auto's van medewerkers en bezoekers;
- het voorkómen van lozing van contrastvloeistoffen;
- gescheiden inzameling van kunststofafval;
- deelname aan umc-netwerk voor het onderling uitlenen van medische apparatuur;
- inkoop van duurzaam groenbeheer.

¹GWP: Global Warming Potential. Een maat om de bijdrage van een stof aan de klimaatverwarming aan te geven.

3. Duurzaam en energiezuinig bouwen en verbouwen

Duurzaam en energiezuinig bouwen en verbouwen is het speerpunt van het AMC-milieubeleid voor de komende jaren. Die doelstelling krijgt gestalte in allerlei maatregelen en projecten.

- Bij de verbouwing van de beddentorens en de herinrichting van het voorterrein onderzoekt de projectorganisatie hoe duur het zou zijn om het duurzaamheidsniveau BREEAM²⁾***³⁾ aan te houden, met extra aandacht voor energiezuinigheid. De drie sterren staan voor very good, oftewel het middelste ambitieniveau van de BREEAM-beoordelingssystematiek. BREEAM very good houdt in dat ca. 55% van de maatregelen uit de BREEAM-richtlijn in kwestie geïmplementeerd is.

Er bestaan allerlei BREEAM-richtlijnen, onder andere voor nieuw- en verbouw, voor bestaande bouw en voor gebiedsontwikkeling. Bij grootschalige renovatie is de BREEAM-richtlijn 'Nieuwbouw en renovatie' van toepassing.

Mogelijke ten overvloede: de ene 'credit' (alles wat punten oplevert) binnen de BREEAM-systematiek is eenvoudiger en goedkoper te behalen is dan de andere. Die 'bereikbaarheid' van een credit kan ook per project verschillen.

Elders zijn al veel(nieuwbouw-)projecten gerealiseerd conform de BREEAM-beoordeling, vaak op het niveau very good of hoger. De extra kosten om het niveau very good te bereiken lijken beperkt te blijven tot 8 à 15%, met uitschieters naar 20%. Daarbij moet ook bedacht worden dat diverse van de benodigde investeringen leiden tot lagere exploitatielasten en een hogere bouwkwaliteit.

- Wat het aanhouden van het niveau very good betekent voor de investeringskosten, wordt bij de voorbereiding van de twee grote (ver)bouwprojecten onderzocht door het directoraat Huisvesting & Techniek.

Op basis van de uitkomsten zal de huisvestingsorganisatie samen met de milieuprogrammagroep een voorstel formuleren om voor dit project de very good-ambitie (helemaal of onderdelen ervan) aan te houden. De eindbeslissing ligt bij de Raad van Bestuur.

- De huisvestingsorganisatie en de Raad van Bestuur zullen ook nagaan welk deel van het onderzoek maatgevend is voor de toekomst. Welke eisen gaan bij nieuwe renovaties en projecten of via het UTB⁴⁾ tot de vaste eisen behoren? Door dat te bepalen, is het AMC bij toekomstige bouw- en renovatieprojecten verzekerd van haalbare standaardmaatregelen ten behoeve van een duurzaam eindresultaat.

Voor de vernieuwde beddentorens overweegt het AMC Pharmafilter. Het installeren van Pharmafilter vereist aanpassingen die het beste tijdens de verbouwing kunnen worden uitgevoerd. Mocht er niet voor Pharmafilter worden gekozen, dan kan de verbouwing te baat genomen worden om andere milieuvriendelijke technieken in te voeren voor bijvoorbeeld de afvoer van afval uit de beddentorens.

²BREEAM = Building Research Establishment Environmental Assessment Method. BREEAM is een certificeringsinstrument voor duurzaam bouwen en verbouwen. Bij BREEAM spelen zowel zorg voor het milieu als voor arbeidsomstandigheden een rol. Het instrument bestaat uit ongeveer 100 eisen (maatregelen). Hoe hoger het percentage eisen waaraan je voldoet, hoe hoger het behaalde niveau. Alle eisen in BREEAM liggen boven de wettelijke eisen.

³BREEAM kent vijf niveaus: * (pass), ** (good), *** (very good), **** (excellent) en ***** (outstanding)

⁴UTB = Uitgangspunten voor Technische installaties en Bouwkundige voorzieningen; door het AMC opgestelde voorwaarden waaraan installaties en bouwkundige elementen moeten voldoen